



RZECZPOSPOLITA POLSKA

Rzecznik Praw Dziecka

Marek Michalak

ZEW/500/44-1/2010/MP

Warszawa, 17 listopada 2010 roku

**Pan
Sławomir Piechota
Przewodniczący
Komisji Polityki Społecznej
i Rodziny
Sejmu RP**

**Pan
Bronisław Dutka
Przewodniczący
Komisji Samorządu Terytorialnego
i Polityki Regionalnej
Sejmu RP**

Panowie Przewodniczący,

otrzymuję liczne sygnały o ograniczonym dostępie małych dzieci do opieki żłobkowej. Świadczy to o pilnej potrzebie rozwiązania tego problemu. Dlatego bardzo cieszy mnie fakt, iż 23 września br. do Komisji Polityki Społecznej i Rodziny oraz Komisji Samorządu Terytorialnego i Polityki Regionalnej Sejmu RP został skierowany rządowy projekt ustawy o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (druk nr 3377) oraz poselski projekt ustawy o formach opieki nad dziećmi w wieku do 5 lat (druk nr 3398). Projekty te regulują m. in. warunki organizowania i funkcjonowania oraz rodzaje form opieki nad małym dzieckiem, kwalifikacje osób sprawujących opiekę, zasady finansowania form opieki, a także kwestię nadzoru nad jakością sprawowanej opieki. Mam nadzieję, że projektowane – systemowe i wieloaspektowe – zmiany nad upowszechnieniem form opieki nad małymi dziećmi rozwiążą problem, z którym teraz borykają się rodzice, a przede wszystkim będą służyły najmłodszym Obywatelom Rzeczypospolitej.

Funkcjonującymi aktualnie formami opieki nad małymi dziećmi, oprócz żłobków i niań, są tzw. kluby dziecięce, tj. prywatne placówki opieki, prowadzone w formie działalności gospodarczej, na podstawie ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie

działalności gospodarczej (Dz. U. z 2007 r. Nr 155, poz. 1095 z późn. zm.). Z uwagi na coraz bardziej popularną tę – alternatywną do żłobków – formę opieki oraz biorąc pod uwagę podjęte przez Ministra Pracy i Polityki Społecznej prace nad założeniami do ustawy o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 przeprowadziłem na przełomie roku 2009/2010 badania dotyczące stanu przestrzegania praw dziecka w 20 klubach dziecięcych, usytuowanych w różnych częściach naszego kraju.

Celem tego badania była chęć poznania zasad organizacji tej alternatywnej formy opieki, w tym rozpoznanie, czy w klubach dziecięcych zapewnia się dzieciom prawo do bezpiecznych i higienicznych warunków pobytu, do ochrony przed złym traktowaniem, do zabawy, odpoczynku, odpowiedniej opieki.

Wyniki z badań pozwoliły na sformułowanie następujących wniosków:

- ze względu na brak prowadzonego ogólnopolskiego rejestru klubów dziecięcych, trudno jest oszacować ich liczbę oraz liczbę dzieci, korzystających z tej formy opieki;
- brak jest sprecyzowanych wymagań lokalowych i sanitarnych oraz brak podmiotu, który bezpośrednio sprawowałby nadzór nad jakością pracy w klubie dziecięcym;
- obserwuje się wzrost liczby powstających klubów dziecięcych (dotyczy to zwłaszcza większych miast) – stają się one coraz bardziej popularną formą opieki, z której korzysta coraz więcej małych dzieci;
- średnio klub dziecięcy otwarty jest przez 11 godzin dziennie, 5 z 20 klubów oferuje opiekę nocną, w 1 z nich jest możliwość pozostawienia dziecka na kilka dni;
- wysokie opłaty za pobyt dziecka w klubie. Średni miesięczny koszt dla rodziców to ok. 1240 zł (na podstawie danych z 12 klubów). W jednym z klubów ten koszt dochodził nawet do ponad 1700 zł;
- w wyniku analizy ramowych rozkładów dnia (tygodnia, miesiąca) można stwierdzić, że w większości klubów funkcjonuje system opiekuńczo-wychowawczy z elementami edukacji. Ponadto na podstawie oglądu pomieszczeń (bawialni) można stwierdzić, że kluby dysponują bogatym wyposażeniem w zabawki i pomoce dydaktyczne;
- niektóre kluby dziecięce podejmują pracę nad wspieraniem rodziców w wychowaniu dziecka (w jednym z nich jest możliwość uczestniczenia w warsztatach dla rodziców, podczas których omawiane są problemy wychowawcze, w innych – funkcjonuje biblioteczka dla rodziców z literaturą dotyczącą małego dziecka, istnieje też możliwość konsultacji rodzica z psychologiem);
- w 8 z 20 zbadanych klubów żadna osoba, opiekująca się dziećmi, nie odbyła szkolenia z zakresu udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej;

- ponad połowa (54%) opiekunów ma wykształcenie magisterskie lub wyższe zawodowe (niektórzy z nich są w trakcie studiów uzupełniających). Przeważnie są to absolwenci kierunków pedagogicznych;

- na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 24 grudnia 2007 r. w sprawie Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) można stwierdzić, że najbardziej odpowiednim określeniem przedmiotu działalności gospodarczej jest oznaczenie 88.91.Z Opieka dzienna nad dziećmi, która obejmuje:

- działalność żłobków,
- pozostałą opiekę dzienną nad dziećmi, włączając dzieci niepełnosprawne;

Ważną informacją jest fakt, że tylko 13 klubów określiło właśnie taki przedmiot działalności. W 5 klubach we wpisie do ewidencji działalności gospodarczej występują więcej niż 2 określenia przedmiotu działalności, np.: 88.91.Z – Opieka dzienna nad dziećmi, 47.11.Z – Sprzedaż detaliczna prowadzona w niewyspecjalizowanych sklepach z przewagą żywności, napojów i wyrobów tytoniowych, 47.19.Z – Pozostała sprzedaż detaliczna prowadzona w niewyspecjalizowanych sklepach, 47.24.Z – Sprzedaż detaliczna pieczywa, ciast, wyrobów ciastkarskich i cukierniczych prowadzona w wyspecjalizowanych sklepach, 46.75.Z – Sprzedaż hurtowa wyrobów chemicznych, 47.78.Z – Sprzedaż detaliczna pozostałych nowych wyrobów prowadzona w wyspecjalizowanych sklepach.

W myśl art. 72 rządowego projektu ustawy o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 podmioty prowadzące do dnia wejścia w życie tej ustawy działalność gospodarczą, polegającą na sprawowaniu opieki nad dziećmi, mogą prowadzić tę działalność na podstawie dotychczasowych przepisów. Oznacza to, że podmiot prowadzący tę formę działalności będzie sam decydował, czy chce, aby była ona regulowana przez projektowaną ustawę, czy też będzie ją prowadził na dotychczasowych zasadach.

Obawiam się, że taka regulacja może spowodować, iż część obecnie funkcjonujących klubów dziecięcych nadal będzie pozostawała poza wszelką kontrolą ze strony samorządów – dotychczasowe przepisy mogą się bowiem okazać bardziej atrakcyjne dla mniej solidnych podmiotów niż zapisy ustawy o opiece nad małymi dziećmi.

W moim przekonaniu najlepszym rozwiązaniem byłoby podjęcie prac nad takimi regulacjami, które określałyby okres przejściowy (np. rok od dnia wejścia ustawy w życie), na dostosowanie się przez ww. podmioty do nowych przepisów. Trudno bowiem wyobrazić sobie, aby tam, gdzie jest sprawowana opieka nad najmłodszymi dziećmi, miałyby obowiązywać różne przepisy ją regulujące – dla jednych podmiotów mniej restrykcyjne, a dla drugich bardziej (z nadzorem i bez nadzoru nad ich działalnością). Tu przecież chodzi o dobro

dzieci – ich bezpieczeństwo, prawo do najwyższej jakości opieki. Wszędzie tam, gdzie sprawowana jest opieka nad dziećmi muszą obowiązywać przepisy, które zagwarantują im bezpieczny pobyt i właściwie sprawowaną opiekę.

W świetle powyższego, na mocy art. 10a ust. 1 ustawy z dnia 6 stycznia 2000 roku o Rzeczniku Praw Dziecka (Dz. U. Nr 6, poz. 69 z późn. zm.), zwracam się do Państwa z prośbą o uwzględnienie moich wniosków i uwag, sformułowanych na podstawie przeprowadzonego badania w prywatnych formach opieki nad dziećmi w pracach nad ustawą o opiece nad małym dzieckiem. Jednocześnie pragnę dodać, że z dużym zainteresowaniem będę śledził prace Komisji nad wymienionymi na wstępie projektami ustaw. Pozwolę sobie również na przekazanie kolejnych spostrzeżeń i propozycji rozwiązań w przedmiotowym zakresie, tak aby prawo najmłodszych Obywateli RP do bezpiecznej opieki było jak najlepiej chronione.

Z wyrazami szacunku
Marek Dąbrowski

W załączeniu:

Informacja Rzecznika Praw Dziecka o wynikach badania przeprowadzonego w tzw. klubach dziecięcych.

Do wiadomości:

Pani Jolanta Fedak Minister Pracy i Polityki Społecznej
ul. Nowogrodzka 1/3/5 00-513 Warszawa